

emcdda.europa.eu

YHTEENVETO — ERITYISKYSYMYS

Suonensisäistä huumeidenkäyttöä koskevat suuntauukset Euroopassa

Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus

Saa julkaista aikaisintaan: 00:00 CET — 24.6.2010

Johdanto

Tässä erityiskysymyksessä tarkastellaan suonensisäisten huumeiden käytön nykytilannetta Euroopassa. Raportin perusteena on kaksi kysymystä: Kuinka paljon suonensisäisten huumeiden käyttöä esiintyy ja millaisia suuntauksia siihen liittyy tämän hetken Euroopassa? Miten Euroopan maat yrittävät estää tai vähentää tämäntyyppistä huumeidenkäyttöä ja siihen liittyviä haittoja?

Suonensisäisten huumeiden käytön esiintyvyyttä ja suuntauksia Euroopassa on arvioitu eri lähteistä saatujen tietojen perusteella. Tuoreimpien tietojen perusteella näyttää siltä, että suonensisäisten huumeiden käyttö pysyy entisellään tai on vähenevässä useimmissa Euroopan maissa. Suonensisäisen käytön aiheuttamien haittojen vähentämiseen tarkoitettuja toimenpiteitä, kuten opioidikorvaushoitoa sekä neulojen ja ruiskujen vaihto-ohjelmia, on nyt monien niitä tarvitsevien saatavilla.

Esiintyvyyttä koskevat arviot

- Kansalliset arviot, joita on käytettävissä 14 maasta, vaihtelevat. Tuhannesta 15–64-vuotiaasta suonensisäisten huumeiden käyttäjiä arvioidaan olevan yhdestä viiteentoista.
- EU:n 12 jäsenvaltion osalta esiintyvyyсарvioiden painotettu keskiarvo on noin 2,5 suonensisäisten huumeiden käyttäjää tuhatta 15–64-vuotiasta kansalaista kohden. Koko Euroopan unionin osalta tämä vastaa noin 750 000–1 000 000:aa suonensisäisten huumeiden käyttäjää.
- Viisi maata toimitti tietoja, joiden avulla voitiin arvioida suonensisäisten huumeiden käytön esiintyvyyden suuntauksia vuosina 2002–2007. Vaikka käyttö on vähentynyt kolmessa maassa, muutos oli tilastollisesti merkitsevä vain **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**.

Hoitoon hakeutuvat huumeiden käyttäjät

- Hoitolaitoksiin hakeutuneita huumeiden käyttäjiä koskevia tietoja vuodelta 2007 saatiin 26:sta Euroopan maasta. Tiedot eivät välttämättä edusta koko huumehoitokenttää.
- Kolmannes (33 prosenttia) kaikista vuonna 2007 hoitoon hakeutuneista huumeiden käyttäjistä ilmoitti pääasiallisen huumeensa tavalliseksi käyttötavaksi suoneen pistämisen. Niiden huumeiden käyttäjien osuus, jotka yleensä pistävät suoneen vaihtelee **Alankomaiden** kahdesta prosentista **Liettuan** 93 prosenttiin.
- Noin neljännes hoitoon hakeutuneista ilmoitti käyttäneensä huumeita suonensisäisesti aiemmin, mutta ei tällä hetkellä. Noin 60 prosenttia hoitoon hakeutuneista huumeiden käyttäjistä siis käyttää tällä hetkellä huumeita suonensisäisesti tai on tehnyt niin aiemmin.
- Suonensisäisten huumeiden käyttö Euroopassa liittyy enimmäkseen opioidien käyttöön. Keskimäärin 45 prosenttia ensisijaisesti opioidien käytön vuoksi hoitoon hakeutuneista ilmoitti yleensä pistävänsä huumetta suonensisäisesti. Ensisijaisesti kokaiinia käyttävistä noin kahdeksan prosenttia ilmoittaa käyttävänsä huumetta yleensä suonensisäisesti. Maissa, joissa huumeiden käyttäjistä suurin osa käyttää amfetamiinia, pistoskäyttäjiä on 41–83 prosenttia amfetamiinin (**Suomi, Ruotsi**) tai metamfetamiinin käyttäjistä (**Tšekki, Slovakia**).

FI — Saa julkaista aikaisintaan: 00:00 CET — 24.6.2010

- Vuosina 2002–2007 pistoskäyttäjien osuus ensimmäistä kertaa opioidien, kokaiinin tai amfetamiinien käytön vuoksi hoitoon hakeutuneista on vähentynyt useimmissa maissa.
- Kokaiinin pistoskäyttö on vähentynyt ja pysynyt vakaana niiden amfetamiinin käyttäjien osalta, jotka hakeutuneet hoitoon ensimmäisen kerran vuosina 2002–2007.

Suonensisäisten huumeiden käyttö vankiloissa

- Vangeista 6–38 prosenttia ilmoittaa käyttäneensä suonensisäisiä huumeita vähintään kerran; luku vaihtelee maittain. Vangeista 1–31 prosenttia ilmoittaa käyttäneensä suonensisäisiä huumeita vankilassa ollessaan.

Tietoja tartuntataudeista

- Muutamissa maissa pistoskäyttäjistä suuri osa oli käyttänyt huumeita suonensisäisesti alle kaksi vuotta. Useissa maissa suonensisäisten huumeiden käyttö on lisääntynyt, ja hyvin monet pistoskäyttäjistä ovat alle 25-vuotiaita.
- Pistoskäyttäjien hiljattain diagnosoitujen HIV-infektiotapausten määrä on vakaa ja vähäinen tai vähenemässä EU:n jäsenvaltioissa.
- Euroopan unionin naapurimaissa suonensisäisten huumeiden käyttöön liittyviä HIV-tapauksia ilmoitetaan enenevästi: Tämä viittaa siihen, että tartuntaepidemia jatkuu.

Huumekuolemia koskevat suuntaukset Euroopassa

- Koska heroinin suonensisäinen käyttö liittyy moniin huumeiden yliannostuksesta johtuneisiin kuolemantapauksiin, huumekuolemia koskevien tietojen perusteella voidaan tehdä päätelmiä suonensisäisten huumeiden käytön esiintyvyydestä ja suuntauksista.
- Vuotta 2007 koskevat tiedot osoittavat huumekuolemien määrän pysyneen tasaisena viidessä jäsenvaltiossa 18:sta, mutta 13 jäsenvaltiossa suuntaus on nouseva.
- Huumeisiin kuolleiden iät viittaavat siihen, että useimmissa maissa nuorten heroininikäyttäjien määrä on vakiintumassa tai jopa vähenemässä. Toisaalta monissa maissa heroinin suonensisäisen käytön aloittavia nuoria kuitenkin yhä runsaasti.

Suonensisäistä huumeidenkäyttöä koskevat interventiot

- Huumehoito ja etenkin opioidikorvaushoitoon tehokkain toimintatapa vähentää huumeiden suonensisäistä käyttöä.
- Vuonna 2007 Euroopan unionissa arviolta 650 000 asiakasta sai korvaushoitoa. Määrä on noin 40 prosenttia opioidien ongelmakäyttäjien arvioidusta määrästä. Vuonna 2007 korvaushoitoa saaneiden henkilöiden määrä oli yli kolminkertaistunut vuoteen 1995 nähden.
- Kymmenestä maasta saadut tiedot osoittavat, että korvaushoitoon pääsevien opioidien ongelmakäyttäjien määrä vaihtelee huomattavasti: **Kyproksella** hoitoa saa prosenttia, **Saksassa** taas yli 50 prosenttia.
- Kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, Kroatia ja Norjassa on käytössä neulojen ja ruiskujen vaihto-ohjelmia, joiden avulla yhteisesti käytettäviin huumeidenkäyttövälineisiin liittyvää tartuntatautiin riskiä pyritään vähentämään, ja useimmissa maissa nämä ohjelmat ovat hyvin huumeiden käyttäjien ulottuvilla.
- Vuosina 2003–2007 niissä 14 maassa, joista tietoja saatiin, vaihto-ohjelmien avulla jaettujen puhtaiden ruiskujen määrä kasvoi 33 prosenttia.
- Puhtaiden ruiskujen vaihtopaikkojen – joihin apteekit eivät kuulu – arvioidaan jakavan vuodessa keskimäärin 50 ruiskua yhtä suonensisäisiä huumeita käyttävää kohden kaikkialla Euroopan unionissa.